

INTEGRIRANA NASTAVA GLAZBENE KULTURE/UMJETNOSTI I GEOGRAFIJE: TRADICIJSKOM GLAZBOM PUTUJEMO HRVATSKOM

Jasna Šulentić Begić

Sažetak

Povezivanje sadržaja različitih predmeta moguće je organizirati kao integriranu nastavu. Integrirana nastava može se provoditi kroz dva ili više predmeta, može ju izvoditi jedan, dva ili više nastavnika, u njoj mogu sudjelovati jedan, dva ili više razrednih odjela te se može provoditi u školi ili izvan nje. U takvoj nastavi povezuju se sadržaji različitih predmeta na temelju zajedničke teme koja se proučava s različitih gledišta. Rad ima svrhu prikazati integriranu nastavu Glazbene kulture/umjetnosti i Geografije, tj. moguću korelaciju sadržaja navedenih predmeta, pod temom „Tradicijskom glazbom putujemo Hrvatskom“. Tijekom navedene nastave moguće je slušati hrvatsku tradicijsku glazbu i pjevati hrvatske tradicijske pjesme te upoznati/ponoviti geografska obilježja hrvatskih krajeva iz kojih one potječu. Razlog zbog kojega bi povremeno, no ne prečesto, trebalo ostvarivati integriranu nastavu je taj što takva nastava učenicima donosi promjenu u nastavnu svakodnevicu, a svaka promjena doprinosi uklanjanju zamora i monotonije te nastavu čini zanimljivijom.

Ključne riječi: *integrirana nastava, nastava Glazbene kulture/umjetnosti, nastava Geografije, tradicijska glazba.*

Uvod

Pojam korelacije (lat. *korelacija*/hrv. *suodnos, međuzavisnost, uzajamna zavisnost*) u pedagoškoj literaturi često se koristi za međupredmetno i predmetno povezivanje. Prema važećem *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* (2006) predlaže se predmetno i međupredmetno povezivanje (korelacija) sadržaja na horizontalnoj i vertikalnoj razini. Pod horizontalnom povezanošću misli se na povezanost sadržaja različitih nastavnih predmeta na nivou jednog razreda, dok se pod vertikalnom povezanošću misli na: 1. povezanost sadržaja u okviru jednog nastavnog predmeta, ali kroz više razreda; 2. povezanost istih sadržaja koji se javljaju u više nastavnih predmeta kroz više razreda. „Korelacija će se lakše ostvariti u razrednoj nastavi, gdje učitelj dobro poznaje nastavne teme više nastavnih predmeta pa ih može uskladiti tijekom mjesečnog planiranja i planiranja nastavnog dana. U predmetnoj nastavi to je teže izvedivo, ali nije nemoguće ako se dobro obave timska planiranja“ (Skupnjak, 2009, 262).

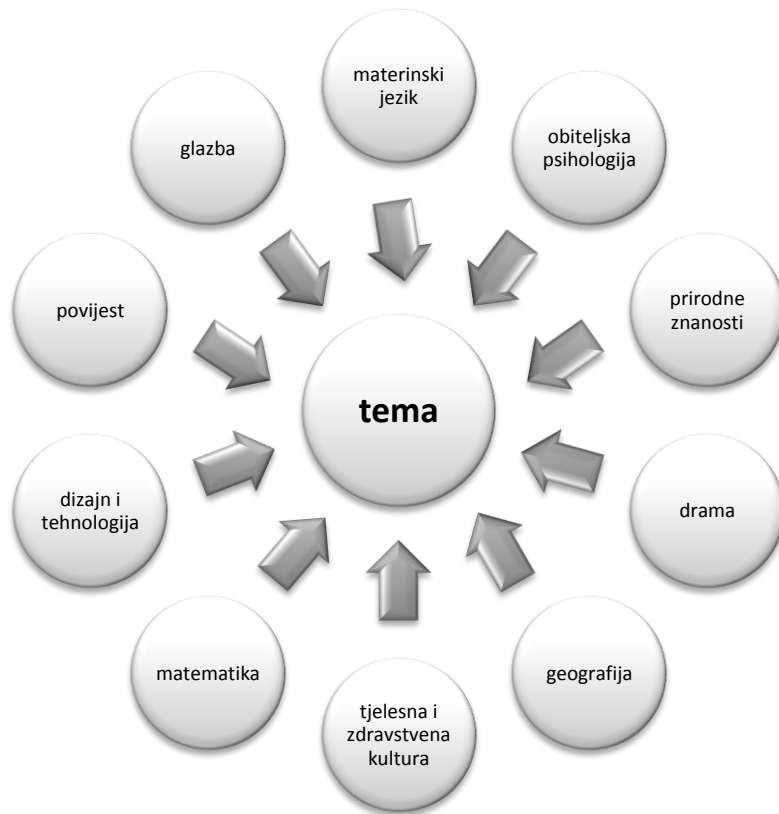
U kontekstu osnovnoškolske nastave *Glazbene kulture*, sadržaji nastave glazbe mogli bi se povezivati s ostalim predmetima na nivou jednog razreda ili kroz više razreda, odnosno u

okviru same *Glazbene kulture* kroz više razreda. Međutim, pri povezivanju nastave glazbe s ostalim predmetima treba imati u vidu da je glazba neprikazivačka, autonomna umjetnost i da je povezivanje moguće na povijesnoj, stilskoj, formalnoj i sl. razini. Tako je, primjerice, moguće nastavu glazbe povezivati s književnošću tako da se korelativno (zapravo: komparativno) obradi neko razdoblje, glazbeni oblik ili umjetnički pravac, nastavom povijesti, geografije likovne kulture i sl., ako je riječ o cjelovitom upoznavanju nekog kraja ili neke strane zemlje, pri čemu glazba ostaje autonomna (Rojko, 2012). U didaktičkim uputama gimnazijskog programa *Glazbene umjetnosti* (1994) preporučuje se usporedba glazbenih obilježja nekoga razdoblja sa zbivanjima u likovnoj umjetnosti i književnosti, a to znači da je uzeta u obzir mogućnost povezivanja na povijesnoj, stilskoj i formalnoj razini. Povezivanje glazbe s drugim sadržajima, tj. nastave glazbe s drugim predmetima, moguće je ako se ne ide na štetu glazbe i na štetu ostalih predmeta. Drugim riječima, sadržaje i aktivnosti treba realizirati na jednak način kao što bi se ostvarivali i na nastavi svakog pojedinog predmeta (Šulentić Begić i Begić, 2013).

Integrirana nastava predmeta Glazbena kultura/umjetnost i Geografija

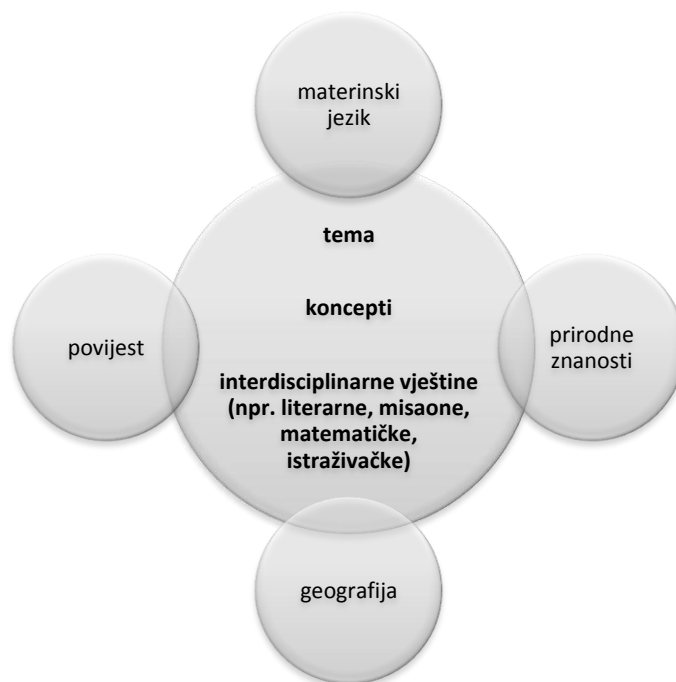
Povezivanje sadržaja različitih predmeta moguće je organizirati kao *integriranu* nastavu. Prema Drake i Burns (2004), integrirana nastava može se temeljiti na *multidisciplinarnom, interdisciplinarnom ili transdisciplinarnom* pristupu.

Multidisciplinarni pristup primarno se fokusira na discipline, tj. nastavne predmete koji zajednički proučavaju jednu temu (isto, 2004). To znači da svaki nastavnik polazi od svog predmeta te takav pristup čuva ideju o disciplinarnoj autonomiji (Cerovac, 2013).

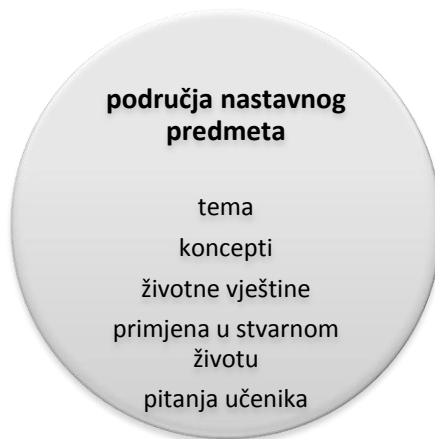
Slika 1. *Multidisciplinarni pristup* (Drake i Burns, 2004, 9)

U *interdisciplinarnom* pristupu integriraju se znanja različitih disciplina, tj. nastavnih predmeta, koristeći sintezu tako da se određena znanja ili vještine sagledavaju kroz različite predmete (Drake i Burns, 2004). Interdisciplinarni pristup zahtijeva zajedničku formulaciju problema za obradu različitih tema (Cerovac, 2013).

Slika 2. *Interdisciplinarni pristup* (Drake i Burns, 2004, 12)

Transdisciplinarni pristup podrazumijeva otvorenost i napuštanje zatvaranja u discipline, tj. nastavne predmete (Drake i Burns, 2004). Transdisciplinarnost ne teži ovladavanju nad nekoliko disciplina, već otvorenošću svim disciplinama (Cerovac, 2013).

Slika 3. *Transdisciplinarni pristup* (Drake i Burns, 2004, 14)

Integrirana nastava može se provoditi kroz dva ili više predmeta, može ju izvoditi jedan, dva ili više nastavnika, u njoj mogu sudjelovati jedan, dva ili više razrednih odjela, a može se provoditi u školi ili izvan nje. Uvažavajući specifičnost glazbe, nastavi glazbe najbolje će odgovarati *interdisciplinarni* pristup organiziranja integrirane nastave. U takvoj nastavi

povezuju se sadržaji različitih predmeta na temelju zajedničkog sadržaja (teme) proučavanja, tj. temelj „integrirane nastave je tematsko poučavanje čije polazište je zajednička tema koja se proučava s različitih gledišta“ (Skupnjak, 2009, 269). Takav pristup odgovara nastavi glazbe, s obzirom na to da je glazba autonomna umjetnost.

Interdisciplinarnim pristupom mogu se povezati sadržaji nastave Glazbene kulture/umjetnosti i nastave Geografije, bilo na osnovnoškolskoj, bilo na gimnazijskoj razini. Najprije je potrebno odabrati zajednički tematski sadržaj, a polazište za osmišljavanje integrirane nastave nastavni su planovi i programi predmeta Glazbena kultura/umjetnost i Geografije. Na primjer, moguće je cjelovito upoznati Republiku Hrvatsku s glazbenog i geografskog aspekta. Poveznica može biti tradicijska glazba Republike Hrvatske tako da se tijekom integrirane nastave sluša hrvatska tradicijska glazba i pjevaju hrvatske tradicijske pjesme te upoznaju ili ponavljaju geografska obilježja hrvatskih krajeva iz kojih one potječu.

U okviru osnovnoškolske nastave Glazbene kulture tradicijska je glazba sadržaj viših razreda osnovne škole, i to kao tematska cjelina u okviru nastavnog područja *Slušanje i upoznavanje glazbe (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006, 72-73)*. Upoznavanje tradicijske glazbe izvodi se po načelu zavičajnosti, a polazište je tradicijska glazba kraja u kojemu učenici odrastaju i ostaje u okvirima Republike Hrvatske (isto, 2006). U gimnazijskoj nastavi Glazbene umjetnosti tradicijska se glazba ne upoznaje kao tematska cjelina, već se provlači kroz programske sadržaje kao što su: „Boja zvuka i sredstva izvođenja“ (*Nastavni programi za gimnazije - Glazbena umjetnost, 1994, 78, 85*), „Probuđena nacionalna svijest narodne melodije na glazbeno stvaralaštvo, Etnomuzikologija i problemi glazbene terminologije u djelima F. Kuhača i Vjenceslava Novaka, Temelji naše glazbene znanosti“ (isto, 82), „Nacionalni glazbeni izričaj“ (isto, 83, 86).

U osnovnoškolskoj nastavi Geografije Republika Hrvatska tema je u osmom razredu tako da se upoznaju „analitičko-sintetičkim pristupom prirodno-geografske osobitosti i društveno-geografska obilježja triju velikih regija: Primorske, Gorske i Nizinske“ (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, 1994, 293*). U gimnazijskoj nastavi Geografije u drugom razredu navode se sljedeće teme: „Seosko ili ruralno naselje. Oblici seoskih naselja. Primjeri Hrvatske (Slavonija, Hrvatsko zagorje, Dalmacija)“ (*Nastavni programi za gimnazije - Zemljopis, 1994, 133*). Cijeli četvrti razred posvećen je upoznavanju „*Geografije Hrvatske*“ (isto, 1994, 134).

U nastavku rada slijedi opis integrirane nastave koju je moguće ostvariti na temelju povezivanja navedenih nastavnih sadržaja s temom *Tradicijskom glazbom putujemo Hrvatskom*. Navedena tema mogla bi se, s obzirom na nastavne programe Glazbene kulture/umjetnosti i Geografije, organizirati u osmom razredu osnovne škole, odnosno u drugom ili četvrtom razredu gimnazije. To je moguće uz određene modifikacije sadržaja s obzirom na: 1. afinitet predmetnih nastavnika/učenika, 2. dob učenika, 3. predznanje učenika o odabranoj temi, 4. dubinu, tj. širinu do koje se želi ići s obzirom na temu.

Tijek integrirane nastave *Tradicijskom glazbom putujemo Hrvatskom*

UVODNI DIO

Svaki kraj Hrvatske ima svoje tradicijske pjesme i plesove koji su nastali u narodu i prenosili se usmenom predajom (s koljena na koljeno). Pomoću pjesmama otkrit ćemo kamo putujemo. Tijekom radionice „Tradicijskom glazbom putujemo Hrvatskom“ slušat će se hrvatska tradicijska glazba i pjevati hrvatske tradicijske pjesme te upoznati/ponoviti geografska obilježja hrvatskih krajeva iz kojih one potječu.

SREDIŠNJI DIO

SLAVONIJA

Razgovor prije slušanja:

Poslušat ćemo glazbeni primjer. Tijekom slušanja obratite pažnju na sljedeće: Tko su izvođači? Ples? Iz kojeg je kraja Hrvatske odslušani primjer?

Razgovor nakon slušanja:

Tko su izvođači? (tamburaški orkestar) Podsjetimo se uz fotografiju vrsti tambura. (bisernica, brač, čelo, bugarija, bas) Gdje se sviraju tambure, tj. u kojem dijelu Hrvatske? (u kontinentalnom dijelu Hrvatske) Što smo slušali? Slušali smo kolo, točnije Slavonsko kolo. Znači, prvi je primjer iz kraja Hrvatske u kojemu živimo, a to je ... (Slavonija) (Najbolje je poći od kraja u kojemu se živi, tj. prema načelu zavičajnosti. op. JŠB) Tko bi nam na karti Hrvatske mogao pokazati Slavoniju? Što znate o kraju u kojemu živimo?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Slavonija je regija u istočnoj Hrvatskoj. Nalazi se između rijeke Drave na sjeveru (granica s Mađarskom), Save na jugu (granica s BiH) i Dunava na istoku (granica sa Srbijom), a na zapadu su rijeke Ilova i Pakra. Slavonija je glavna žitnica i poljoprivredno najrazvijeniji dio Hrvatske te prostor s bogatim šumama i pašnjacima. U Slavoniji su brojni dvorci i ljetnikovci koji su nekad pripadali bogatim obiteljima. Središte je Slavonije grad Osijek.

PP prezentacija s fotografijama: karta, žitnica, šume, pašnjaci, dvorci, Osijek.

BARANJA

Razgovor prije gledanja:

Pogledat ćemo videozapis. Tijekom gledanja obratite pažnju na sljedeće: Koga ste vidjeli i čuli? Ples? Iz kojeg je kraja Hrvatske pogledani primjer?

Razgovor nakon gledanja:

Koga ste vidjeli? (plesачe) A čuli? (tamburaški sastav) Vidjeli smo ples koji se zove Ranče. Što mislite, odakle je taj ples, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Baranja) Kako su plesači odjeveni, tj. u što? (baranjsku nošnju) Tko bi nam na karti znao pokazati gdje se nalazi Baranja? Što znate o Baranji?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Baranja (mađ. Baranya, što znači vinska majka, njem. Branau) prostire se između Drave, Dunava i granice s Mađarskom. Na mjestu gdje se spajaju rijeke Dunav i Drava nalazi se Park prirode Kopački rit koji je godine 1967. proglašen parkom prirode, a uže područje zoološkim rezervatom. Vino se u Baranji proizvodi od vremena starog Rima, a danas najstariji vinski podrum potječe iz 1526. godine. Baranja se smatra središtem kontinentalnog vinarstva u Hrvatskoj. Središte je Baranje grad Beli Manastir.

PP prezentacija s fotografijama: karta, Kopački rit, vinogradi i vinski podrumi, Beli Manastir.

PODRAVINA

Razgovor prije slušanja:

Poslušat ćemo glazbeni primjer. Tijekom slušanja obratite pažnju na sljedeće: Tko su izvođači? Ples? Iz kojeg je kraja Hrvatske odslušani primjer?

Razgovor nakon slušanja i gledanja:

Tko su izvođači? (tamburaški sastav) Kakav je karakter? (plesni) Znači, opet se radi o plesu. Što smo slušali? Slušali smo ples Rašpa. Zna li što je rašpa? Turpija. Idemo pogledati zašto se tako zove! Vidjeli ste kako su djeca plesala, tj. pomicala su noge naprijed-natrag kao da stružu podlogu, odnosno kao da ju turpijaju. Što mislite, odakle je taj ples, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Podravina) Pogledajmo na karti Hrvatske gdje se nalazi Podravina. Što znate o Podravini?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Podravina je prostor od Ludbrega, između Kalničkoga gorja, Bilogore, Papuka i Krndije te mađarsko - hrvatske granice. Podravina je ime dobila po rijeci Dravi. Uz rijeku Dravu nalaze se bogate šume hrasta. Ovaj kraj pretežito je nizinski, što omogućuje veliku poljoprivrednu proizvodnju. Vrlo su važni brežuljci Bilogore jer su na njima pogodni uvjeti za razvoj stočarstva, vinogradarstva i voćarstva. Posebna su prirodna vrijednost Podravine Đurđevečki pijesci koji podsjećaju na pravu pustinju. Glavno je središte grad Koprivnica.

PP prezentacija s fotografijama: karta, Drava, šume hrasta, Bilogora, Đurđevečki pijesci, Koprivnica.

POSAVINA

Razgovor prije gledanja:

Pogledat ćemo videozapis. Tijekom gledanja obratite pažnju na sljedeće: Koga ste vidjeli i čuli? Iz kojeg je kraja Hrvatske pogledani primjer?

Razgovor nakon gledanja:

Koga ste vidjeli? (plesaće) A čuli? (instrumentalni sastav – muzikaši – tamburaški sastav i violine) Vidjeli smo da se radi o plesu koji se zove drmeš. Po čemu je dobio naziv? (po drmanju plesača) Što mislite, odakle je ples, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Posavina) Kako bi se onda zvao ples koji smo gledali? (Posavski drmeš) Po čemu je karakteristična posavska nošnja? (izvezenim velikim cvjetovima na ženskoj nošnji) Tko bi nam znao na karti pokazati gdje se nalazi Posavina? Što znate o Posavini?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Posavina je ravnica uz rijeku Savu, tj. istočno od Siska do utoka Save u Dunav na istoku. Posavina je dobila ime po rijeci Savi. Zbog čestih poplava i veće vlažnosti raširena je hrastova šuma. U Posavini se nalaze glavni prometni putovi Hrvatske: Sava (plovna do Siska), posavska željeznička pruga i autocesta Zagreb–Lipovac. Središte je Posavine Slavonski Brod – drugi grad po veličini u Slavoniji).

PP prezentacija s fotografijama: karta, Sava, šume hrasta, poplave, Sava kao plovni put, željeznička pruga i autocesta Zagreb–Lipovac, Zagreb, Sisak, Slavonski Brod.

MEĐIMURJE

Razgovor prije slušanja:

Poslušat ćemo glazbeni primjer. Tijekom slušanja obratite pažnju na sljedeće: Tko su izvođači? Narječje? Iz kojeg je kraja Hrvatske odslušani primjer?

Razgovor nakon slušanja:

Tko su izvođači? (muški pjevač i instrumentalni sastav – bandisti – limeni puhači) O čemu se pjeva? Poslušajte tekst ako niste razumjeli! Čitanje teksta pjesme. Narječje? (kajkavsko) Nepoznate riječi? Zna li kako se pjesma zove? (Ljubav se ne trži) Što bi to značilo? Znamo li autora? Što zaključujemo? (također je riječ o tradicijskoj pjesmi) Kakva je pjesma po sadržaju? (ljubavna) Što mislite, odakle je ta pjesma, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Međimurje) Otpjevajmo pjesmu Ljubav se ne trži!

Ljubav se ne trži

Ljubav se ne trži niti ne kupuje. 2x

Ki ljubiti ne zna, ki ljubiti ne zna naj se ne hapluje. 2x

Česa nam je ljubav iskrena i prava. 2x

Z srca ju ne spere, srca ju ne spere Mura niti Drava. 2x

Ljubav ne raspari žbiri ni žandari. 2x

Žbiri ni žandari, žbiri ni žandar niti poglavari. 2x

tržiti – prodavati

ki – tko

česa – ako

naj – nek

žbiri – špijuni

hapluje – započinje

Tko bi nam na karti Hrvatske pokazao gdje se nalazi Međimurje? Što znate o Međimurju?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

***Međimurje** je ravnica između rijeka Mure i Drave (Donje Međimurje), a manjim dijelom briježni kraj (Gornje Međimurje). Međimurje je mijenjalo svoju prirodnu sliku. Šumovita, močvarna područja pretvorena su u oranice i gusto naseljena područja. Središte je Međimurja grad Čakovec.*

PP prezentacija s fotografijama: karta, Mura, Drava, Donje Međimurje, Gornje Međimurje, šume, močvare, oranice, Čakovec.

HRVATSKO ZAGORJE

Razgovor prije slušanja:

Poslušat ćemo glazbeni primjer. Tijekom slušanja obratite pažnju na sljedeće: Tko su izvođači? Karakter? Narječje? Iz kojeg je kraja Hrvatske odslušani primjer?

Razgovor nakon slušanja:

Tko su izvođači? (ženski sastav i tamburaški orkestar) Karakter? (veseo) Narječje? (kajkavsko) Pjesma koju smo slušali zove se Zaspal Janko. Što mislite, odakle je ta pjesma, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Hrvatsko zagorje) Pogledajmo na karti Hrvatske gdje se nalazi Hrvatsko zagorje. Što znate o njemu?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Hrvatsko zagorje pretežito je brežuljkasto područje omeđeno Medvednicom i Savom na jugu, rijekom Sutlom na zapadu, rijekom Dravom na sjeveru i Kalnikom na istoku. Od Zagreba je odvojeno Medvednicom, odakle mu i naziv: „za gorom“ - zagorje. U Hrvatskom zagorju nalazi se veći broj toplica, a najpoznatije su Stubičke, Krapinske, Tuheljske i Varaždinske. Također je bogata i kulturno-povijesna baština: najpoznatiji su dvorci Trakošćan, Veliki Tabor i barokni Stari grad Varaždin. Tradicijska izrada zagorskih drvenih igračaka, lepoglavska čipka te medicarski i licitarski proizvodi uvršteni su na listu nematerijalnih dobara UNESCO-a. Središte je Hrvatskog zagorja grad Varaždin.

PP prezentacija s fotografijama: karta, Medvednica, toplice (Stubičke, Krapinske, Tuheljske i Varaždinske), dvorci (Trakošćan, Veliki Tabor i Stari grad Varaždin), UNESCO (zagorske drvene igračke, lepoglavska čipka i medicarski i licitarski proizvodi).

ISTRA I KVARNER

Razgovor prije slušanja:

Poslušat ćemo glazbeni primjer. Tijekom slušanja obratite pažnju na sljedeće: Tko su izvođači? Ples? Iz kojeg je kraja Hrvatske odslušani primjer?

Razgovor nakon slušanja i gledanja:

Tko su izvođači? (sople – razgovor o instrumentu uz fotografiju) Što smo slušali? (ples tanac) Što mislite, odakle je taj ples, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Istre) Međutim, taj ples pleše se i šire, tj. na području Kvarnera. Tko bi nam na karti Hrvatske pokazao

gdje se nalaze Istra i Kvarner? Pogledajmo kako se pleše tanac na otoku Krku. Što znate o Istri i Kvarneru?

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

Istra je najveći hrvatski (a ujedno i jadranski) poluotok. Nalazi se na sjevernome dijelu Jadrana, na teritoriju Slovenije, Hrvatske i Italije. Istra obiluje mnoštvom najraznovrsnijih turističkih sadržaja na primorskom dijelu (Plava Istra - priobalni dio Istre, velik broj hotela i apartmana, s bogatom ponudom sportskih, rekreacijskih, ugostiteljskih i zabavnih sadržaja./Poreč, Rovinj, Opatija, Umag, Novigrad) i u unutrašnjem ruralnom području (Zelena Istra - unutrašnji dio Istre s karakterističnom kamenom arhitekturom malih mjesta na blagim brežuljcima./Buje, Buzet, Motovun, Grožnjan). Središte je Istre grad Pula.

PP prezentacija s fotografijama: karta, Plava Istra - Poreč, Rovinj, Opatija, Umag, Novigrad, Zelena Istra - Buje, Buzet, Motovun, Grožnjan, Pula.

Kvarner ili Kvarnerski zaljev nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora između Istre i Hrvatskog primorja. Najveći otoci u Kvarnerskom zaljevu su Krk, Cres, Lošinj, Rab i Pag. Kvarner je područje koje već 160 godina razvija turizam. Već godine 1845. parobrodima iz Rijeke na Cres iskrcava se oko dvije stotine izletnika. Krajem 19. stoljeća otvoren je i prvi creski hotel „Miramar“. Godine 1936. engleski kralj Eduard VIII. doplovio je svojim brodom na Rab sa svojom družicom Wallis. Središte je Kvarnera grad Rijeka.

PP prezentacija s fotografijama: karta, turisti 1845., Miramar, Eduard VIII. i Rab, Rijeka.

DALMACIJA

Razgovor prije gledanja:

Pogledat ćemo videozapis. Tijekom gledanja obratite pažnju na sljedeće: Koga ste vidjeli i čuli? Karakter? Iz kojeg je kraja Hrvatske pogledani primjer.

Razgovor nakon gledanja:

Tko su izvođači? (muška klapa a cappella) Karakter? (veseo) Pjesma se zove Farandine moj. Poslušajte tekst ako niste razumjeli! Čitanje teksta pjesme. Nepoznate riječi? O čemu se u pjesmi pjeva? Što mislite, odakle je pjesma, tj. iz kojeg kraja Hrvatske? (Dalmacija) Otpjevajmo pjesmu Farandine moj.

Farandine moj

*Diridonda, diridonda,
Diridonda, diridonda.
Diridonda, mala bjonda,
Diri, diri, diridonda.*

*Farandine, moj konjade,
Tvoje su mi smokve drage.
Diridonda, mala bjonda,
Diri, diri, diridonda.*

*diridonda – kao la, la, la ... nema značenje
bjonda – djevojka plave kose
Farandine – ime
konjade – prijatelj*

Pogledajmo na karti Hrvatske gdje se nalazi Dalmacija i reći ćete mi što znate o Dalmaciji.

Reći nešto bitno za kraj uz prezentaciju:

***Dalmacija** je područje od Velebita (odnosno Tribanj-Krušćice) na sjeveru do Konavala, odnosno rta Oštro na jugu, uključujući otok Pag i sve istočnojadranske otoke jugoistočno od Kvarnerskih vrata (između otoka Ilovika i Svetog Petra). Dalmacija je najveća turistička regija Hrvatske u kojoj su smještene tri velika turistička centra. Na sjevernom dijelu nalazi se grad Zadar, u središnjoj Dalmaciji smješten je grad Split te na krajnjem jugu Dubrovnik, čiji je stari dio grada na UNESCO-vom popisu svjetske baštine. U Dalmaciji su također smještene i četiri hrvatska nacionalna parka: Paklenica, Krka, Kornati i Mljet. Središte je Dalmacije grad Split.*

PP prezentacija s fotografijama: karta, Zadar, Split, Dubrovnik, Paklenica, Krka, Kornati, Mljet, Split.

ZAVRŠNI DIO

Razgovor prije slušanja:

Slušat ćemo glazbeni primjer koji nismo danas slušali, a vi ćete ga pokušati smjestiti u jedan od krajeva u koji smo danas „otputovali“.

Razgovor nakon slušanja:

Kamo smo „otputovali“? (u Dalmaciju) Što smo čuli? (linđo – poskočicu) Što je to? (ples) Točnije, čuli smo poskočicu s otoka Mljeta, no poskočica pod nazivom linđo pleše se i u okolini grada ... (Dubrovnika). Koji smo instrument čuli? (lijericu)

Razgovor za kraj sata:

Danas smo „putovali“ Hrvatskom i podsjetili se samo nekih karakteristika hrvatskog glazbenog folklor. Pogledajmo kartu Hrvatske i smjestimo instrumente s obzirom na njihovu zastupljenost. Neke smo danas slušali, a neke znate od ranije.

Zaključak

Razlog zbog kojega bi povremeno, no ne prečesto, trebalo ostvarivati integriranu nastavu je taj što takva nastava učenicima donosi promjenu u nastavnu svakodnevicu, a svaka promjena doprinosi uklanjanju zamora i monotonije te nastavu čini zanimljivijom (Šulentić Begić i Begić, 2013). Naime, dobro osmišljena integrirana nastava može biti iskorak iz krutog predmetno-satnog sustava. Međutim, valja pripaziti da se ne pretjeruje u potpunoj integraciji u svim nastavnim područjima te da se ne provodi integracija nastave radi integracije (Skupnjak, 2009). Također, učenicima treba omogućiti da budu sukreatori i planeri integrirane nastave (Hayes Jacobs, 1989) jer dobra integrirana nastava uči učenike razmišljati i apstraktno misliti (Perkins, 1989). Prednosti su integrirane nastave prema Ackerman i Perkins (1989): 1. poboljšanje stjecanja životnih vještina učenika, 2. učenici stječu iskustvo povezanosti i smisla usvajanja potrebnih vještina, 3. nastavnici različitih predmeta imaju priliku osjetiti iskustvo zajedničkoga rada, 4. ciljevi nastave različitih predmeta ujedinjeni su. Da učenici doista vole i uživaju u timski organiziranoj integriranoj nastavi pokazuju i njihove izjave kao što su: *U odjelu*

je cijelo vrijeme vladalo veselo raspoloženje, a meni je bilo jako zabavno (Helena, 5. a razred). Bilo je zanimljivo, šaljivo i lijepo. Profesorice su to lijepo osmislile (Dorotea, 5. a razred). Mislim da bi se ovakvi sati trebali dogoditi češće jer je zanimljivije (Marija 5. b razred). Nadam se da ovo nije posljednji put, bilo bi mi drago da se ovo ponovi i s ostalim predmetima (Rebecca, 5. a razred) (Šulentić Begić i Begić, 2013, 255). Iako organiziranje timske integrirane nastave zahtijeva od nastavnika dodatne napore, tj. dogovor o temi sata, osmišljavanje aktivnosti sata, tijeka sata, redosljeda izmjenjivanja aktivnosti, pripremanje nastavnih materijala, dogovor termina realizacije, ... dobitak od takve nastave je neizmjeran. Stoga bi se svaki nastavnik trebao upustiti u organiziranje i realiziranje takve nastave jer ona će se odvijati na obostrano zadovoljstvo, i nastavnika i učenika.

Literatura

- Ackerman, D., Perkins, D. N. (1989). Integrating Thinking and Learning Skills Across the Curriculum. In: H. Hayes Jacobs (ed.), *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation* (pp. 77-95). Alexandria: Association for Curriculum Supervision and Design.
- Cerovac, K. (2013). Transdisciplinarni pristup učenju i istraživanju na sveučilištu. *Metodički ogledi*, 20(1), 15-31.
- Drake, S. M., Burns, R. C. (2004). *Meeting standards through integrated curriculum*. Alexandria, Va: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Hayes Jacobs, H. (1989). The Growing need for Interdisciplinary Curriculum content. In: H. Hayes Jacobs (ed.), *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation* (pp. 1-11). Alexandria: Association for Curriculum Supervision and Design.
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu – Glazbena kultura* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, str. 66-78.
- *Nastavni programi za gimnazije – Glazbena umjetnost* (1994). Zagreb: Ministarstvo prosvjete i kulture, str. 77-84.
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu – Geografija* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, str. 292-303.
- *Nastavni programi za gimnazije – Zemljopis* (1994). Zagreb: Ministarstvo prosvjete i kulture, str. 130-137.

- Perkins, D. N. (1989). Selecting Fertile Themes for Integrated Learning. In: H. Hayes Jacobs (ed.), *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation* (pp. 67-76). Alexandria: Association for Curriculum Supervision and Design.
- Rojko, P. (2012). Metodika nastave glazbe: teorijsko-tematski aspekti. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet.
- Skupnjak, D. (2009). Integrirana nastava - prijedlog integracije u početnoj nastavi matematike. *Napredak*, 150(2), 260-270.
- Šulentić Begić, J., Begić, A. (2013). Mogućnosti interdisciplinarnog povezivanja nastave glazbe s neglazbenim predmetima. U: S. Vidulin Orbanić (ur.), *Treći međunarodni simpozij glazbenih pedagoga. Glazbena pedagogija u svjetlu današnjih i budućih promjena* (str. 241-256). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Odjel za glazbu.